

Talousarvio 2023 ja taloussuunnitelma 2023-2026

Kaupunginhallitus 28.11.2022 § 332

Valmistelu

Kaupunkistrategiassa asetetut toiminnalliset tavoitteet ovat talousarvion ja taloussuunnitelman perusta. Toimintaympäristön osalta on esitelty väestö-, työpaikka-, työttömyyskehitystä. Lisäksi on asetettu tavoitteet työllisyyden edistämiseksi, elinkeinoelämän kehitykselle sekä maankäytölle ja asuntojen rakentamiselle. Talouden kehitysnäkymiä on arvioitu valtiovarainministeriön ja kuntaliiton analyysien pohjalta.

Kaupunginhallitus hyväksyi talousarvion 2023 ja taloussuunnitelman 2023 - 2026 raamin ja laadintaohjeet 6.6.2022. Laadintaohjeen talousarvioraamissa vuoden 2023 tulokseksi arvioitiin +6,0 miljoonaa euroa. Toimintakatteeksi vuodelle 2023 asetettiin 41,6 miljoonaa euroa. Talousarvio perustuu kaupunginvaltuuston päätökseen talouden sopeutusohjelmasta ja sen mukaisiin toimenpiteisiin.

Lautakunnat ovat käsitelleet talousarvioehdotukset syyskuussa. Lautakuntien käsittelyt **oheismateriaalina**.

Kaupunginjohtajan talousarvioesitys on pääosin lautakuntien esitysten mukainen. Hyvinvointitoimialalta on vähennetty lautakunnan lisäämä 90 000€ kirjaston toimintaan. Lisäykselle kohdennettuna henkilöstömäärään ei ole perusteita ja julkisuudessakin esillä olleet luvut ovat olleet osin virheellisiä sekä vääristeltyjä. Toiminnallinen kehittämistarve ei ole määrä riippuvainen vaan liittyy enemmänkin siihen, miten olemassaolevaa resurssia käytetään ja toimintaa kehitetään. Kehittämistoimenpiteet on toimialalla jo aloitettu ja rahoitustarpeeseen palataan mikäli tarvetta ilmenee.

Hyvinvointitoimialan avustuksiin esitetään lisäystä 58 000€ kohdistuen sekä Yhdessä ry:n ja A-Kilta toiminnan jatkamiseen nykyisellä resurssoinnilla kalenterivuoden 23 ajan. Kyseessä on avoimuullontukitoimenpiteiden piiriin kuuluvaa toimintaa, jotka eivät olisi tämänhetkisen tiedon siirtymässä hyvinvointialueelle, mutta ne eivät olisi vuoden vaihteen jälkeen myöskään kuntien peruspalvelutoimintaa. Tästä syystä on perusteltua jatkaa toimintaa määräajan kaupungintuella, jotta hyvinvointialueen käynnistyessä ja toiminnan jäsenyessä kokonaisuuteen saadaan tarkempi selvyys. Hyvinvointialueen toiminnan jäsenyminen on vielä pahasti kesken ja on todennäköistä, että kyseiset palvelutoiminnot tulevat vielä uudelleen arvioitavaksi. Ko. tukitoimenpiteiden päättymisen aiheuttaisi väistämättä merkittävää painetta hyvinvointialueen omiin palveluihin, erityisesti korjaaviin palveluihin, joten ko. arvionti on tehtävä hyvinvointialueella ja kaupunki tällä ratkaisulla tukisi hyvinvointialueen prosessia mahdollistamalla lisäaikaa hyvinvointialueen oman palvelutoiminnan tarpeen ja kustannusvaikuttavuuden arviointiin. Kuntien peruspalvelutehtävän piiriin ko. tukitoiminta ei jatkossa enää sisälly.

Elinvoimatoimialalle on lisätty 80 000 euroa markkinointiin House of Laplandin perusrahoitukseen ja mahdolliseen kohdemarkkinointiin sekä hankkeisiin, jolla tuetaan koko Lappia koskevaa haastetta painottuen erityisesti osaamisen ja varmistamisen tukevaan toimintaan laajentaen nykyistä matkailumarkkinointia siten laajemmaksi ja monipuolisemmaksi koko Lappia ja sen tarpeita palvelevaksi kokonaisuudeksi.

Ympäristötoimialan osalta muutostarpeita on johtamisrakenteeseen, jossa on tarkoituksenmukaista erottaa toimialajohtajan ja tulosaluepäällikön tehtävät toisistaan. Muutos ei kuitenkaan edellytä muutosta talousarvioon vaan on toimialan sisältä katettavissa oleva muutos.

Kokonaisuutena muutosesityksillä on käyttötalouden kustannusta nostava vaikutus yhteensä 48 000€ ja kaupunginjohtajan esitys on muutoin toimielinten esitysten mukainen, jotka ovat tehneet loistavaa työtä ottaen huomioon talouden sopeutusohjelman toteutusvaiheen sekä haasteet palvelujen järjestämiselle tässä muutosprosessissa.

Raamikäsittelyn jälkeen verotuloennuste on tarkentunut. Vuodelle 2023 veroennuste on 51,2 miljoonaa euroa eli 2,1 miljoonaa euroa parempi mutta toisaalta valtionosuusennuste on heikentynyt ja on 1,6 miljoonaa euroa huonompi kuin mitä raamissa ennakoitiin. Yhdessä korkojen ja kustannustason nousun kanssa tämä tarkoittaa, että käyttötalous on haastavammassa tilanteessa kuin mitä vielä keväällä 22 arvioitiin. Tästä johtuen on erityinen tarve talouden oikaisemisen suhteen pitää kiinni sovitusta linjasta ja välttää käyttötalouden kustannusnousua. Tämän hetkiset arviot on käyty lävitse viimeisimpien analyysien pohjalta niin kuntaliiton kuin FCG:n asiantuntijoiden pohjalta. Tämä on tieto tällä hetkellä ja mahdolliset muutosarviot ovat pääsääntöisesti enemmän riskitekijöiltään negatiivisia kuin positiivisia.

Talousarvioesityksen 2023 toimintakate-esitys on 43,4 miljoonaa euroa eli 1,7 miljoonaa euroa isompi kuin hyväksytyssä raamissa. Vuosikate on 9,9 miljoonaa euroa ja tilikauden tulos 4,8 miljoonaa euroa eli 1,2 euroa huonompi kuin raamissa päätetty tulos.

Suunnitelmakauden vuosittaiseksi tulokseksi on arvioitu 2-4 miljoonaa euroa, jolloin kertynyttä alijäämää saadaan vähennettyä suunnitelmakaudella 14,7 miljoonaa euroa. Tulostason jäädessä tavoitteesta se tarkoittaa, että alijäämää ei saada katettua lain edellyttämässä ajassa, vaan vuoden 2026 lopussa kertynyttä alijäämää olisi jäljellä 2,6 miljoonaa euroa. Tavoitetasosta mikä kaupungilla tulisi olla on vielä vähintään n. 1M€ pienempi ottaen huomioon kustannuspaineet eli töitä on vielä tehtävänä. Toisaalta osa sopeutusohjelmassa päätetyistä toimenpiteistä on vielä toteutumatta, muun muassa hyvinvointitoimialan palvelurakenne, sekä osa ympäristötoimialan toimenpiteistä, jotka tukevat osaltaan alijäämän kattamisen etenemistä ja sovittujen toimenpiteiden kautta ylläpitää uskottavaa linjaa talouden tasapainottamisen toteutumiseksi. Tämä edellyttää nykyisessä talouslinjassa pysymistä.

Vuodelle 2024 on edelleen taloussuunnitelmassa esitetty kulujen pienentymistä ja vuosille 2025-2026 erittäin maltillista kasvua.

Sosiaalinen kestävyys

Sosiaalinen kestävyys on yksi kestävä kehityksen osa-alueista ekologisen ja taloudellisen kestävyuden rinnalla. Sen ytimenä on yhteiskunnallinen oikeudenmukaisuus ja osallisuus, joita kunnat toteuttavat omassa toiminnassaan. Sosiaalinen kestävyys on kokonaisvaltaista fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointia, mikä mahdollistaa hyvän arjen ja merkityksellisen elämän. Sosiaalinen kestävyys kattaa asiat, joita ilman kenenkään ei tulisi olla.

Sosiaalisesti kestävässä kunnassa panostetaan ylisukupolvisen huono-osaisuuden ennaltaehkäisyyn, hyvinvoinnin mahdollistamiseen, eriarvoisuuden kaventamiseen muun muassa ennalta ehkäisevien

palvelujen avulla. Sosiaalisen kestävyys toisena sosiaalisen kestävyys painopisteenä on turvata asumiskelpoinen maailma myös tuleville sukupolville. Muita tärkeitä näkökulmia ovat:

- riittävä toimeentulo
- tasa-arvo ja yhdenvertaisuus
- turvallisuus sekä
- palveluissa toteutuva sosiaalinen kestävyys

Sosiaalisesti kestävässä kehityksessä on pohjimmiltaan kyse kuntalaisten mahdollisuuksista vaikuttaa omaan elämäänsä ja osallisuuteen kuntayhteisössä. Sosiaalisesti kestävä kehitys huomioi kaikki väestöryhmät ja toteutuu luonnon kantokyvyn rajoissa.

Sosiaalinen kestävyys on osa YK:n Agenda2030 - viitekehystä ja on vahvasti esillä tämänhetkisessä hallitusohjelmassa. (Kuntaliitto)

Kemin kaupunki on jo useamman vuoden ajan arvioinut strategian toimeenpanoa YK:n kestävä kehityksen ohjelman Agenda 2030 mukaan. Sosiaaliseen kestävyteen liittyvät Agenda2030 tavoitteet ovat seuraavat.

Ensimmäinen tavoite, Ei köyhyyttä (1) pitää sisällään pyrkimyksen vähentää köyhyyttä esimerkiksi sosiaaliturvan ja sosiaalivakuutuksen turvaamisella heikompiosaisille sekä varmistamalla kaikille yhtäläiset mahdollisuudet peruspalveluihin, omistamiseen ja esimerkiksi rahoitukseen.

Tavoitteessa 2) Ei nälkää pyrkimyksenä on tukea heikompiosaisien ja köyhien mahdollisuutta terveelliseen ja ravitsevaan ruokaan.

Terveyttä ja hyvinvointia (3) - tavoite on kolmas kestävä kehityksen tavoite, mikä liittyy erityisesti sosiaaliseen kestävyteen. Tavoitteena on vähentää päihteiden, kuten huume-, alkoholi- ja tupakkatuotteiden käyttöä ja niistä aiheutuvia haittoja. Tavoitteessa pyritään myös turvaamaan terveydenhuolto kaikille ihmisille. Hyvinvoinnin edistämiseksi laaja-alainen työ on tarpeen. Hyvinvoinnin edistämiseen kuuluu muun muassa virkistysympäristöt, koulutus, kulttuuri, asuminen, kaavoitus ja infra. Hyvinvoinnin edistäminen on keskeinen kunnan tehtävä ja sen johtaminen on strategisesti tärkeää.

Hyvä koulutus (4) - tavoite tähtää ilmaiseen, tasa-arvoiseen ja laadukkaaseen koulutukseen. Tavoite on myös tukea kouluttautumismahdollisuuksien turvallisuutta ja työllistymiseen tarvittavien taitojen oppimista.

Tavoitteessa Sukupuolten tasa-arvo (5) päämääränä on kaikenlaisen naisiin ja tyttöihin kohdistuvan syrjinnän lopettaminen. Tavoitteessa olennaista on myös tunnistaa palkaton hoito- ja kotityö sekä turvata naisille tasapuoliset mahdollisuudet taloudellisesti.

Eriarvoisuuden vähentäminen (10) - tavoitteessa pyritään kasvattamaan köyhimmän väestönosan tuloja sekä edistämään kaikkien sosiaalista, taloudellista ja poliittista osallisuutta. Tavoite myös tukee syrjinnän poistamista sekä edistää tasapuolisia mahdollisuuksia ja tasa-arvoa lisäävää päätöksentekoa.

Tavoite Kestävät kaupungit ja yhteisöt (11) pyrkii siihen, että kaikilla olisi riittävä, turvallinen ja edullinen asunto, peruspalvelut sekä liikennejärjestelmä. Tätä tavoitellaan esimerkiksi lisäämällä julkista liikennettä ja huomioimalla huono-osaisten, naisten, lasten, vammaisten ja ikääntyneiden erityistarpeet.

Rauha, oikeudenmukaisuus ja hyvä hallinto (16) tavoitteena on väkivallan kaikkien muotojen vähentäminen, lapsiin kohdistuvan pahoinpitelyn, hyväksikäytön ja kiduttamisen ehkäisy sekä kansallisen oikeusturvan edistäminen.

Kaupungin säästöohjelmalla ei ole merkittäviä vaikutuksia kuntalaisten palveluiden saantiin sosiaalisen kestävyuden kannalta **keskusviraston** osalta.

Elinvoimatoimiala

Elinvoimatoimialan tehtäväkenttään kuuluvat elinkeinojen kehittäminen ja yrittäjyyden tukeminen, työllisyyttä tukevat toimet ja osaavan työvoiman saatavuuden varmistaminen, maankäyttö- ja kaavoitus sekä Kivalo, kansalaisopiston toiminnot. Näissä toimissa sosiaalisen kestävyuden näkökulmasta korostuvat yrittäjien ja elinkeinojen ja sidosryhmien osallisuus, yhdenvertaisuus ja monimuotoisuus ja se, että sosiaalisella kestävyydellä on vahvoja taloudellisia vaikutuksia niin kaupungin toimintaan kuin asukkaiden. Elinvoimatoimialan tehtävien kautta vaikutetaan kaikilla tulosalueilla alueen työpaikkojen syntyyn, olemassa olevien yrittäjien liiketoimintamahdollisuuksiin sekä työllisyyden nousun kautta suoraan asukkaiden ansioihin. Yksin talouden tai liikevaihdon kasvu ei ole itseisarvoinen päämäärä, vaan sillä pyritään viime kädessä saavuttamaan monia sosiaalisen kestävyuden osatekijöitä kuten hyvinvointia, kilpailukykyä ja turvallisuutta. Maankäytön ja kaavoituksen sosiaaliset vaikutukset ovat ihmisten elinoloihin ja hyvinvointiin kohdistuvia vaikutuksia.

Sosiaalisesti kestävässä kehityksessä on kyse kuntalaisten mahdollisuuksista vaikuttaa elämäänsä ja osallisuuteen, jolloin elinvoimatyön osalta toimintaympäristön toimijoiden kuuleminen ja vuorovaikuttaminen korostuvat hyvänä paikkana yrittää, työskennellä ja opiskella. Tällöin yrittäjien, elinkeinokehittäjien, elinkeinoihin liittyvien järjestö- ja yhdistystoimijoiden ja oppilaitosten osallisuus Kemian elinvoimaisuuden edistämiseksi on merkityksellistä ja pystytään kehittämään yritysmuotoisempaa toimintaa elinkeinopalveluissa. Tätä toteutetaan hanketoiminnalla (mm. Koronasta kasvuun -hanke), yhteisillä, säännöllisillä tapaamisilla ja vuorovaikutuksella (esim. aamukahvit) ja viestinnällä.

Talouden tasapainottamisohjelman sosiaalisia vaikutuksia on arvioitu työllisyyden hoidon ja Meriva sr. toiminnan osalta niin, että sosiaalisia vaikutuksia Meriva sr. toiminnan osalta on mahdollista syntyä niin yksilö-, yhteisö kuin kuntatasollakin. Kaupunkistrategian ja elinvoimatoimialan strategisena toimenpiteenä on työttömien osaamisen lisääminen ja työllistymisen tukeminen järjestö- ja yritysryhmissä. Talouden tasapainottamisohjelmaa on valmisteltu vaiheittain tapahtuvalla toiminnan sopeuttamisella päästään hallitumpaan ja toiminnan kehittämisen mahdollistavaan lopputulokseen. Näin varmistetaan Meriva säätiön toiminnan jatkuvuus tilanteessa, jossa uusien palveluntuottajien saaminen on todennäköisesti haasteellista, etenkin Hyvinvointialueiden aloittamisvaiheessa. Asiakkaiden palveluprosessien jatkamista hyvinvointialueella ei haluta vaarantaa niin, että 300 asiakkaan tulisi

hankkia uusi palvelu tai työ. Tällä hetkellä sosiaaliset vaikutukset jäävät maltillisiksi myös siksi, että työmarkkinat vetävät hyvin. Jatkossa on tärkeää hyvinvointialueen ja Te-palvelujen ja kunnan yhdyspintayhteistyö, jotta kuntouttavan työtoiminnan jatkoksi löytyy työllistymis- tai koulutuspolku. Merivankin palveluja tulee kehittää voimakkaammin siihen suuntaan.

Elinkeinopalveluiden ja kaavoituksen ja maankäytön osalta talouden tasapainottamisohjelma asettaa haasteita lähinnä työn resurssien niukkuuden näkökulmasta. Elinkeinotyön sosiaalinen kestävyys ilmenee hanketoiminnan kriteereissä. EU-rahoituksen Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027 -ohjelma tukee elinkeino-, energia-, ilmasto-, innovaatio-, koulutus- ja työllisyyspolitiikkaa sekä syrjäytymisen ja köyhyyden vastaista työtä. Elinkeinojen osalta hankerahoituksessa korostuvat vihreään siirtymään liittyvät ratkaisut, mutta rinnalla ovat myös sosiaaliseen kestävyteen liittyvät asiat kuten hyvinvointi, osaaminen tai sukupuolten ammatillisen osaamisen eriytyminen.

Maankäytön ja kaavoituksen osalta talouden tasapainottamisohjelma ei aiheuta sosiaalisesti kestävään toimintaan muutoksia kuntalaisten suuntaan.

Kivalo-opistotoiminnan tavoitteena on edistää ihmisten monipuolista kehittymistä, hyvinvointia sekä kansanvaltaisuuden, moniarvoisuuden, kestävä kehityksen, monikulttuurisuuden ja kansainvälisyyden toteutumista. Vapaassa sivistystyössä korostuu omaehtoinen oppiminen, yhteisöllisyys ja osallisuus. Kansalaisopistoilla on keskeinen rooli kestävä kehityksen tiedon ja osaamisen edistämiseksi. Vapaan sivistystyön keskusjärjestöt ovat antaneet kestävä kehityksen toimenpidesitoumuksen, jonka visiona on, että vapaan sivistystyön oppilaitokset ovat kestävä kehityksen edelläkävijöitä suomalaisessa oppilaitoskentässä. Kivalo-opiston osalta talouden tasapainottamisohjelma asettaa haasteita lähinnä työn resurssien niukkuuden näkökulmasta.

Kaupungin säästöohjelmalla ei ole merkittäviä vaikutuksia kuntalaisten palveluiden saantiin sosiaalisen kestävyden kannalta elinvoiman osalta.

Hyvinvointitoimiala

Sosiaalista kestävyttä rakennetaan hyvinvointitoimialalla lasten ja nuorten palveluissa, vapaa-aikapalvelujen kehittämisessä ja koordinoinnissa, järjestöyhteistyössä sekä hyvinvoinnin, terveyden ja liikunnan edistämistyössä.

Kemin kaupunkistrategia on keskeisin asiakirja, jolla linjataan kaupungin tahtotilaa, painopisteitä ja suuntaviivoja tulevaisuuteen. Tämän lisäksi hyvinvointi- ja turvallisuuskertomus sekä hyvinvointisuunnitelma tukevat hyvinvoinnin johtamista ja sosiaalisen kestävyden edistämistä kokoamalla yhteen tietoa väestön hyvinvoinnista ja terveydestä ja suuntaamalla toimenpiteitä. Hyvinvointi- ja turvallisuuskertomuksessa tarkastellaan tietoon perustunutta hyvinvoinnin kehittymisen nykytilaa ja suuntaa. Hyvinvointisuunnitelman avulla johdetaan, kehitetään ja ohjataan kunnassa tehtävää hyvinvointityötä. Kyseiset asiakirjat hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa 3.10.2022 § 77. Kaupunginvaltuuston päättämiä toimenpiteitä, jotka pohjautuvat kaupunkistrategiaan, arvioidaan tilinpäätöksen yhteydessä. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma, ikäihmisten hyvinvointisuunnitelma, vammaispoliittinen ohjelma ja kotouttamisohjelma tukevat omalta osaltaan suunnitelmallista hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä.

Kemin kaupunki on useamman vuoden ajan arvioinut kaupunkistrategian toimeenpanoa YK:n kestävän kehityksen ohjelman Agenda 2030 mukaan. Hyvinvointilautakunnan yhtenä strategisena toimenpiteenä on tulevaisuuden kunnan palveluverkkoprosessin käynnistäminen ja toimeenpano. Palveluverkkotyön tämänhetkisessä valmisteluvaiheessa on huomioitu ja huomioidaan jatkotyöskentelyssä päätösten vaikutusten ennakoarviointi. Merkittäviä päätöksiä valmisteltaessa ja tehtäessä on tärkeä arvioida etukäteen, miten päätös tulee vaikuttamaan kuntalaisiin, ympäristöön, organisaatioon ja henkilöstöön sekä talouteen. Yhtäläillä palveluverkkoprosessiin kuuluu vahvasti kuntalaisten sekä henkilöstön osallisuus ja vaikutusmahdollisuuksien varaaminen. Kuntalaisiin kohdistuvien vaikutusten arviointi tukee sosiaalisesti kestäviä päätöksiä.

Hyvinvointitoimialan kasvatuksen ja opetuksen sekä kulttuurin ja vapaa-ajanpalvelut kohdentuvat kaikkiin asukkaisiin.

Kaupunki tuottaa pääasiallisesti palvelut omana tuotantona, joskin useilla yhteistyökumppaneilla on merkittävä rooli palveluketjuissa. Järjestöjen, yhdistysten ja kolmannen sektorin kanssa tehtävä yhteistyö on linjattu hyväksytyssä järjestöstrategiassa ja järjestöjen kanssa tehtävä yhteistyö on poikkeuksellisen laajaa kulltuurista liikuntaan ja henkiseen hyvinvointiin. Toimijoiden kanssa tehdään kumppanuussopimukset, jotka järkevöittävät ja sitouttavat toimijoita yhteiseen strategiseen päämäärään.

Uuden liikuntahallin rakentaminen mahdollistaa erilaisten liikuntamuotojen harrastamisen saman katon alla. Jäljelle jäävien muiden liikuntatilojen käyttö tulee uudelleen suunnitella ja organisoida. Myös siirtymävaihe vanhasta uuteen halliin tulee organisoida toiminnallisesti yhdessä ympäristötoimialan kanssa niin hyvin kuin mahdollista hyödyntäen oman kunnan ja mahdollisesti naapurikuntien tilamahdollisuuksia.

Hyvinvointitoimiala on onnistunut saamaan ulkopuolista hankeavustusta palveluiden turvaamiseksi ja kehittämiseksi. Suurin osa rahoituksesta on suunnattu lisähenkilöstön palkkaamiseen. Näiden rahoitusten turvin eri yksiköihin on palkattu henkilökuntaa tekemään konkreettista asiakastyötä joko yksilö tai ryhmätasolla. Näin ollen pystymme ennakoimaan, mutta ennenkaikkea tukemaan tilanteissa, jossa yleinen tuki ei riitä, vaan tarvitaan tehostetumpaa ja suunnitelmallisempaa ohjausta ja tukitoimenpiteitä arjesta selviytymiseen. Osaan hankerahoituksia on suunniteltu tulevan ensi vuonna muutoksia siten, ettei niitä tarvitse hakea joka vuosi vaan ne myönnetään useammaksi vuodeksi kerrallaan. Tämä mahdollistaa pidemmän aikavälin suunnittelun ja toimeenpanon. Sosiaalisen kestävyuden näkökulmasta rahoituksella ehkäistään huono-osaisuutta, lisätään palveluita sekä tarjotaan eripituisia työmahdollisuuksia työnhakijoille.

Kulttuurikeskuksessa sijaitsevat palvelut kuten kirjasto, musiikki, museot ja lasten kulttuurikeskus ovat matalan kynnyksen kohtaamispaikkoja, jotka ovat helposti kaikkien saavutettavissa. Yhdyspinnat varhaiskasvatukseen ja perusopetukseen ovat toimivia ja säännöllisiä. Lapset ja nuoret osallistetaan kulttuuritarjontaan ja niiden mahdollisuuksiin opetussuunnitelmien mukaisesti samalla hyödyntäen ja opettaen lähiympäristön mahdollisuuksia aikuisiksi kasvamisessa. Nuorisotyössä on monenlaisia haasteita, joiden vastaamiseen tarvitaan nuorisotyön lisäksi huoltajien ja perheiden tukea ja panostusta, sekä erilaisten asiantuntijoiden että vapaaehtoistyöntekijöiden tukea. Haasteena on sekä sijaisten että vakinaisen henkilöstön rekrytointi.

Ylikunnalliset toiminnot musiikkiopisto ja kvartetti rakentavat sosiaalista vaikuttavuutta laajemmalla alueella kuin Kemin kaupungissa. Näiden toiminnot ovat kehittämisen keskiössä ja yhteistyökuntien kanssa aloitetaan kehittämistyö pikimmiten.

Yhteistyö hyvinvointialueen kanssa on ensi arvoisen tärkeää hyvinvointitoimialalla. Sosiaalisen kestävyuden näkökulmasta molempien osapuolten tulee tunnistaa ja tietää omat vastuut ja velvoitteet, siten ettei yksikään asiakasryhmä ole väliinputoaja.

Hyvinvointilautakunta on omissa linjauksissaan nostanut esiin keskustelukulttuurin ja positiivisen vuorovaikutuksen kehittämisen Hyvin sanottu- Bra sagt työkaluilla kaikissa työyksiköissä. Tämän avulla tuotetaan positiivista ja ratkaisukeskeistä sekä ymmärrettävää viestintää, jolla on myös heijastevaikutuksia suureen joukkoon asiakkaita ja kuntalaisia.

Kaupungin säästöohjelmalla ei ole merkittäviä vaikutuksia kuntalaisten palveluiden saantiin sosiaalisen kestävyuden kannalta hyvinvointitoimialan osalta.

Ympäristötoimiala

Ympäristötoimialan vuoden 2023 talousarvioesityksellä arvioidaan olevan seuraavia vaikutuksia sosiaaliseen kestävyyteen:

- Sauvosaaren palvelutalon perusparannus lisää asukkaiden asumisviihtyvyyttä ja parantaa esteettömyyttä sillä talo saadaan paremmin vastaamaan nykykäyttötarkoitusta. Sauvosaaren palvelutalo on merkittävä osa IkäVihreä Prunssi – toimintamallia.
- Uimahallin peruskorjaussuunnittelulla varaudutaan hallin käytettävyyden parantamiseen ja tukee täten terveyden edistämistä.
- Mansikkakanokan pienvenesataman venelaiturin kunnostamisella parannetaan veneilijöille annettavaa palvelutasoa ja sataman turvallisuutta.
- Yleisten alueiden ympäristötoilla parannetaan turvallisuutta ja lisätään viihtyisyyttä sekä parannetaan esteettömyyttä.
- Liikenneväylien peruskorjauksilla ja asfaltoinnilla parannetaan liikenneturvallisuutta ja lisätään viihtyisyyttä.
- Katuvalaistuksen modernisoinnilla vaikutetaan viihtyisyyden lisääntymiseen ja parannetaan yleistä turvallisuutta.
- Hiihtoreittien lisäämisellä tarjotaan kaupunkilaisille lisää mahdollisuutta liikkua luonnossa ja edistetään terveystoimintaa.

Kaupungin säästöohjelmalla ei ole vaikutuksia kuntalaisten palveluiden saantiin sosiaalisen kestävyuden kannalta ympäristötoimialalla.

Talousarvioesitys liitteenä.

Yhteistyötoimikunnalle talousarvioesitystä esiteltiin 21.11.2022 kokouksessa.

Esittelijä	Kaupunginjohtaja Matti Ruotsalainen
Päätösehdotus	Kaupunginhallitus päättää esittää kaupunginvaltuustolle hyväksyttäväksi talousarvion vuodelle 2023 ja taloussuunnitelman vuoteen 2026
Päätös	Taluspäällikkö Katri Heberg esitteli asiaa kokouksessa. Kaupunginhallitus päätti esittää kaupunginvaltuustolle hyväksyttäväksi

talousarvion vuodelle 2023 ja taloussuunnitelman vuoteen 2026 seuraavin muutoksin:

-Kaupunginhallitus lisäsi investointiosaan Sauvosaaren urheilukenttä kohtaan tekstilisäyksen, että selvitetään tekonurmen rakentamisen kustannuksia.

-Kaupunginhallitus päätti, ohjeistaa toimialoja, että sovittelutoiminnan käyttöä kaupungin omaisuuteen kohdistuneissa vahingoissa tulee tehostaa.

-Kaupunginhallitus edellyttää, että teatterin tilakysymykseen on saatu yhdistyksen kanssa esitys kaupunginvaltuuston talousarviokokoukseen 12.12. mennessä.

-Kaupunginhallitus päätti, että kirjaston osalta toiminnan kehittämiseen ja palvelutoimintaan varataan riittävä resurssi.

-Kaupunginhallitus päätti lisätä liitteeksi valtuuston 15.11.2021 §153 aloitteen toimenpiteiden tilannekatsauksen

Lisäksi kaupunginhallitus oikeutti kaupunginjohtajan tekemään mahdolliset tekniset muutokset.

Kaupunginvaltuusto 12.12.2022 § 104 365/02.02.00/2022

Valmistelu

Kaupunginhallituksen edellyttämä tilannekatsaus valtuuston 15.11.2021 § 153 aloitteen toimenpiteistä **liitteenä**.

Talousarvioesitys on **liitteenä**.

Kemin kaupungin ja Meri-Lapin teatteriyhdistyksen kumppanuussopimusluonnos on **oheismateriaalina**.

Esittelijä

Kaupunginjohtaja Matti Ruotsalainen

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus päätti esittää kaupunginvaltuustolle hyväksyttäväksi talousarvion vuodelle 2023 ja taloussuunnitelman vuoteen 2026.

Päätös

Kaupunginjohtaja Matti Ruotsalainen ja talouspäällikkö Katri Heberg esittelivät talousarviota kokouksessa.

Kaupunginvaltuusto piti kokoustaun klo 15:30 – 15:46.

Sosialidemokraattisen valtuustoryhmän talousarviopuheenvuoron piti valtuutettu Jukka Ikäläinen:

Arvoisa puheenjohtaja,
hyvät valtuutetut, virkamiehet ja muut kuulijat

Päättymässä oleva vuosi on monella tapaa merkittävä Kemin historiassa, pelastustoimen sekä Sosiaali- ja terveystalouden järjestämien siirtyvät vuoden alusta Lapin Hyvinvointi alueelle ja 75- vuotis juhluvuottaan

viettävä Kemin kaupunginteatterin muuttuu Meri-Lapin teatteriyhdistykseksi ensi vuoden alusta. Tärkeintä kuitenkin, molemmat palvelut jatkuvat, vain palvelun järjestäjä vaihtuu.

Ryhmämme mielestä jokainen valtuustoryhmä omine verkostoineen ansaitsee useiden miljoonien arvoiset kiitokset sekä karihaarana tieosuuksiin, että Kemin sataman investointeihin saaduista yhteiskunnan tuista. Myöskään alueemme keskussairaala ei olisi selvinnyt ilman taistelua ja lobbaamista. Nämä kolme merkittävää panostusta takaavat alueen elinvoiman vuosikymmeniksi eteenpäin.

Ryhmämme kokee, että kuluneen vuoden aikana käyty keskustelu kulttuurin ja liikunnan vastakkainasettelusta on loppuun kulunut, turhaa ja haitallista. Meidän tulisi nähdä molempien, sekä kulttuurin että liikunnan merkittävyys ihmisen fyysiselle, henkiselle kuin sosiaalisellekin hyvinvoinnille, että kaupunkimme pito- ja elinvoimalle kannalta yhtä arvokkaina.

Ryhmämme mielestä omistajapolitiikkaa tulisi terävöittää ja jämäköittää, sen pohjalta tulisi rakentaa koko ohjausjärjestelmä siitä, millä tavalla kuntakonsernia ohjataan ja mitä eri konserniyhtiöiltä edellytetään ja minkälaista vuorovaikutusta kunnan, konserniyhteisön ja kunnan konsernijohdon välillä pitäisi saada aikaiseksi.

Kuluva vuosi on ollut ensimmäinen täysi vuosi, kun uusi ja uljas Pajarin päiväkotitoiminta on ollut käytössä, palaute on ollut lähes vain ja ainoastaan positiivista, niin käyttäjiltä kuin henkilökunnalta. Toivon mukaan ensi keväänä päätöksenteossa oleva koulu- ja päiväkotiverkkouudistus tuo yhtä lailla positiivista palautetta, että elävöittää kaupunkistrategiamme mukaisesti kaupunkimme keskustaa.

Vuoden 2023 ehkä suurin kuntalaisia koskettava ja puhuttava päätöksemme tulee olemaan edellä mainittu koulu- ja päiväkotiverkkouudistus.

Kun tarkastelemme uusia oppilasmääräennusteita, ymmärrämme, miksi päätöksellä on kiire. Oppilasmäärä tulee laskemaan ennusteen mukaan viidessä vuodessa 353 oppilasta, joka tarkoittaa ryhmien määrässä 14:sta, ja kymmenessä vuodessa oppilasmäärä vähenee jo 645 oppilasta. Oppilasmäärän raju väheneminen tarkoittaa väistämättä sitä, että koulu- ja päiväkotiverkkoa on supistettava vastaamaan oppilasmääriä, jotta opetus voidaan järjestää tasa-arvoisesti, yhdenmukaisesti ja laadukkaasti kaikille Kemin kaupungin oppilaille.

Ryhmämme muistuttaa, että vaikka kunnan rooli muuttuu vuoden alusta, kun sote siirtyy maakunnalle, niin kunta on edelleen elämisen edellytyksiä luova itsehallinnollinen paikallisyhteisö. Olisi hyvä, jos pystyisimme näkemään kuntamme muunakin kuin peruspalvelujen tuottajana. Monipuolisempi kuntakäsitys voisi auttaa näkemään muutoksessa uuden alun ja mahdollisuuden keskittyä vahvemmin kunnan ydintehtävään ja paikallisiin asioihin ja siten luoda elämisen edellytyksiä paikallisista lähtökohdista käsin, niin yhteisön, hyvinvoinnin kuin talouden näkökulmasta. Näin meillä olisi mahdollisuus pysähtyä kokoiseksemme, eikä pienentyä kokoiseksemme.

Ryhmämme uskoo, että meillä on mahdollisuus edellä mainittuun, sillä Kemi on ensi vuonna jälleen ottamassa paikan, joka sillä oli 100 vuotta sitten, maailman puunjalostus- teollisuuden kärkikaupunkina. Meidän tulee osata kehittyä sen ympärillä, uudeksi mahdollisuuksien kunnaksi.

Meidän tulee myös muistaa, että kaupunkimme tärkein voimavara on osaavat ja hyvinvoivat työntekijät. Kaupungin työntekijät toteuttavat kunnan strategiaa, palvelutehtäviä ja elinvoimaisuutta, joten kuluerän sijaan heidät tulisi nähdä enemmän resurssina ja vahvuutena. Tämän voimavaran hyvä johtaminen on taas kunnan keskeinen menestystekijä, joten johtamista on myös hyvä muistaa johtaa strategisesti yhdessä sovittujen henkilöstöpoliittisten linjausten mukaisesti.

Sosialidemokraattinen ryhmä on valmis hyväksymään talousarvioesityksen 2023 ja taloussuunnitelmavuodet 2024-2026 seuraavilla tekstilisäyksillä:

- Koulunkäynninavustajien lomautukset muutetaan vapaaehtoisiksi, niin että kaupunki osoittaa halukkaille korvaavan työn kaupungin toimialoilta.
- Ennen kulttuurikeskuksen teatterin vss- tilan muuttamista arkistotilaksi tulee selvittää Valtakatu 32 sijaitsevan tilan mahdollisuus muuttaa arkistoksi. Mahdollinen arkiston investointiin budjetoidun rahan säästö, tulee käyttää mansikkanokan kehittämiseen lasten- ja nuorten näkökulmasta katsottuna.

Sosialidemokraattinen valtuustoryhmä haluaa kiittää kaikkia valtuutettuja yhteistyöstä ja toivottaa onnea kaikille Kemiläisille eduskuntavaaliehdokkaille, sillä Kemi tarvitsee oman kansanedustajan.

Lisäksi valtuustoryhmämme haluaa kiittää koko kaupungin henkilökuntaa arvokkaasta työstä, sekä valtuuston puheenjohtajaa rauhallisesta ja sovitteluvasta tavasta johtaa puhetta.

Hyvää joulunodotusta

Jukka Ikäläinen esitti Ritva Aheisen kannattamana seuraavia tekstilisäyksiä:

- Koulunkäyntiavustajien lomautukset vapaaehtoiseksi, selvitetään ennen lomautusta mahdollisuudet korvaavan työhön.
- Ennen arkiston investointitilaan varatun rahan käyttöä (235 000e) selvitetään Valtakatu 32 tilan käyttö em tarkoitukseen, mahdollinen säästö käytetään Mansikkanokan alueen kehittämiseen lasten ja nuorten harrastustoimintaa varten.

Vasemmistoliiton valtuustoryhmän puheenvuoron piti valtuutettu Kari Hanhisuanto.

Arvoisa puheenjohtaja, valtuutetut sekä virkahenkilöt ja te, jotka seuraatte tätä kokousta internetin ihmeellisellä avustuksella.

Vuoden 2023 talousarvion laadinta on suuren soteuudistuksen myötä hieman hämmentävässä vaiheessa. Me emme todellakaan tiedä, miten tämän uudistuksen pyörteissä käy. Käykö hyvin, keskilussakasti vai hyvin huonosti. Tätä kirjoittaessa ei ole tiedossa, miten esimerkiksi Perusturvalautakunnan reviiirille kuuluvia asioita hoidetaan. Tai missä niitä hoidetaan. Missä esimerkiksi käsitellään kemiläisen henkilön tekemä valitus siitä, ettei hänellä ole oikeutta saada taksikorttia, kun liikkuminen on

hankalaa, tai lähes mahdotonta. Nyt nämä asiat pelottavat, mutta uskon ja toivon, että näihin kysymyksiin saadaan vielä toimivat ratkaisut. Positiivisen huojennuksen henkäyksen aiheutti ministeriön päätös turvata Länskan tulevaisuus ilman mitään aikarajaa. Siitä hyvin ansaitut kiitokset kaikille, jotka edesauttoivat sen päätöksen saavuttamisen. Nyt täällä on huomattavasti helpompi jatkaa Meri-Lapin kehittämistä.

Me olemme tehneet päätöksiä, jotka kasvattavat meidät kokoiseksemme. Vai olemmeko? Kipeitä ne päätökset ovat olleet. Olemme eläneet velalla ja nyt on tullut pää vetävän käteen, koska kaupungin talous on, varsinkin käyttötalouden osalta, kestänyt. Sen vuoksi on tehty historiallisen suuret säästöpäätökset ja on käyty läpi raskaat Yt-neuvottelut, jotta kaupungin talous saataisiin pitkällä aikavälillä terveelle pohjalle. Ja pieni askel parempaan suuntaan on nyt nähtävissä. Silti meidän tulee kysyä. Olemmeko tehneet kaiken niin, että lopputulokset esimerkiksi irtisanottujen kohdalla ovat olleet taloudellisesti ja sosiaalisesti kestäviä?

Arvoisa puheenjohtaja, hyvät valtuutetut sekä virkahenkilöt.

Tuleva palveluverkkouudistus aiheuttaa kovasti pulinaa, niin kuntalaisten kuin valtuutettujen osalta. Vaikka taitetaan peistä siitä, tuleeko Kemissä olla yksi vai kaksi yläkoulua tulevaisuudessa, ja minne se yksi sitten fyysisesti sijoittuu, meidän on ymmärrettävä, että asukasmäärä ja eritoten lasten määrä tulee vähenemään radikaalisti tulevina vuosina. Jokin kompromissi näiden asioiden tiimoilta täytyy nyt löytää, jotta asiassa päästään eteenpäin. Paras tilanne olisi se, että löydettäisiin kaikkia ryhmiä tyydyttävä sekä myös ongelmaan vaikuttava ratkaisu. Tietysti demokratiassa on se hyvä puoli, että asiat menevät eteenpäin, vaikkei täydellistä harmoniaa löydettäisikään. Enemmistö päättää ja pulinat pois. En tiedä, onko soveliaista ottaa täällä kantaa, mutta otan riskin. En tiedä sitäköön, onko asioiden mittaluokka, säästöpaineeet, taloudellinen tila vai jotkin muut syyt aiheuttaneet sen, että havaittavissa on ollut jonkinlaista ristivetoa luottamus-, ja virkahenkilöiden kesken. Usein on nostettu esiin se, että virkahenkilöt tekevät työtään virkavastuulla? Sehän on selvää ja niin tiedän olevan. Totta on myös se, että luottamushenkilötkin tekevät vastuullista työtä. Tämä ei ole kilpailu, vaan tämä on yhteistyötä kuntalaisten parhaan löytämiseksi. Voimme jokainen katsoa peiliin ja löytää tahto tehdä yhteistyötä kaikkien osapuolten kanssa. Siitä ne parhaat tulokset syntyvät. Toivotamme virkahenkilöstölle voimia vaikeassa työssään näinä vaikeina aikoina.

Sitten vaihteeksi positiivisia asioita. Metsä Fibren tehdashanke etenee, Veitsiluodon saarelle tuleva kuitutehdashanke etenee, Bilteman tulo etenee ja sen vanavedessä tai etukenossa myös uusi liikuntahalli etenee, koronan kanssa olemme oppineet elämään, Matkailun näkymät ovat hieman kirkastuneet. Ja ensimmäiset, pienet merkit talouden suunnan kääntymiseen parempaan on nähty. Lista voisi olla pitempikin, mutta ei makeaa mahan täydeltä. Edetään hitaasti, mutta varmasti. Tietysti näissä kultareunuksissa on myös negatiivisia puolia, varsinkin kulttuurin osalla. Onneksi aivan viime metreillä saimme tiedon, että uusi teatteriyhdistys sekä kaupunki ovat solmineet kumppanuussopimuksen. Toivotaan, että se toisi rauhan ja lopullisen ratkaisun tähän liian kauan vatvottuun asiaan. Valitettavasti kirjaston tilanne huolestuttaa niin kuntalaisia kuin minua itseänikin. Näihin liittyen olisi todella hienoa, että varavaltuutettu Adolfsenin aloite kulttuuristrategian luomiseen saisi suotuisat tuulet taakseen. Onhan tekeillä järjestöstrategiakin, niin miksi ei kulttuuri.

Arvoisa puheenjohtaja

Lopuksi kaino toive. Kun me nyt olemme, toivottavasti, tehneet kaupungin talouden kannalta ne raskaimmat päätökset, ja vanhustenhoito menee hyvinvointialueen päänsäryksi, niin toivoisin koko sydämeistäni, että voisimme tästä eteenpäin suunnata voimakkaita satsauksia ennaltaehkäisevään toimintaan ja nuorisoon. Ollaan ennakkoluulottomia ja edelläkävijöitä, jotka mieluummin tekevät kuin puhuvat tekevänsä. Ei riitä, että sanomme, ”nuorisossa on meidän tulevaisuus”, jos emme anna heille mitään. Nyt pitää satsata siihen, että kymmenen vuoden kuluttua lasten sijoitukset ovat loppuneet, lasten pahoinvointia on pystytty vähentämään, syrjäytymistä estämään ja kiusaaminen on vähentynyt. Se, jos mikä, on talouden kannalta katsottuna järkevää sijoittamista. Eli sijoitetaan rahaa, ei lapsia. Nyt kun ennallistaminen on muotisana, niin ennallistetaan Kemin kaupungin nuorisotyö siihen kukoistukseen, jossa se oli liian kauan sitten. Kahdenkymmenen vuoden kuluttua Meri-Lappi ja Kemi ovat alue, jonne kaikki haluavat tulla. Rakennetaan sitten pari uutta koulua.

Vasemmistoliiton valtuustoryhmä haluaa erikseen kiittää kaupungin henkilökuntaa panoksestaan Kemin tulevaisuuteen ja jaksamisesta vaikeina aikoina. Te olette enemmän kuin missio, visio ja strategia yhteensä. Ja lämmin kiitos myös kaikille kaupungin asukkaille. Haluamme kiittää myös kaupungin johtoa, virkahenkilöitä sekä kaikkia valtuutettuja laidasta laitaan. Toivotamme kaikille rauhallista joulua ja parempaa muutoksen vuotta 2023.

Vasemmistoliiton valtuustoryhmä hyväksyy talousarvion vuodelle 2023 sekä taloussuunnitelman vuosiksi 2023 – 2026. Kiitos.

Keskustan valtuustoryhmän puheenvuoron piti valtuutettu Ulla Miettunen.

Arvoisa puheenjohtaja, hyvät valtuutetut ja viranhaltijat

Keskustan valtuustoryhmä on käsitellyt talousarviota vuodelle 2023 ja taloussuunnitelmaa vuosille -24, -25 ja -26 yhdessä kuntayhdistyksen kanssa.

Eniten huolestuttivat kaupungin valtavat velat ja niihin liittyen myös talousarvion ja suunnitelmakauden aikaiset investoinnit 40 M€ bruttona. Yksimielisesti todettiin, että käyttötaloudella on ainoa oikea suunta. Keskustan valtuustoryhmä hyväksyy talousarvion vuodelle 2023 ja taloussuunnitelman vuoteen 2026.

Samalla keskustan valtuustoryhmä esittää toiveen, että talousarvio ja -suunnitelma tulevana vuosina jaettaisiin myös paperiversiona.

Perussuomalaisten valtuustoryhmän puheenvuoron piti valtuutettu Hannu Peurasaari.

Hannu Peurasaari esitti Päivi Heiskasen kannattamana, että Kemin Vesi ja Energia Oy:n osinko vuodelle 2023 ja TA-suunnitelmavuosille olisi 0,5 miljoonaa euroa pienempi.

Talousarviopuhe 12.11.2022

Arvoisa puheenjohtaja, hyvät valtuutetut ja hyvät virkahenkilöt!
Kemin kaupungin arvoja ovat Ihmisläheisyys ja vastuullisuus: Olemme olemassa asukkaitamme varten. Ja vastuullamme on yhteiskunnallinen, taloudellinen, sosiaalinen kestävyys.

Yhteisenä tavoitteena oleva kaupungin tasapainoinen talous on mahdollistaja, kun talous on kunnossa, se on paras lähtökohta kaupunkistrategian mukaisten arvojen ja strategisten tavoitteiden toteuttamiseen.

Talouden tosiasiat on tunnustettava ja pidettävä mielessä ja niiden mukaan toimittava. Kuntalainen on kuitenkin koko ajan pidettävä päätöksenteon keskiössä. Kuten kuntastrategiassa sanotaan, olemme kuntalaisia varten. Lakisääteiset palvelut on tuotettava varmasti ja laadukkaasti joka tilanteessa.

Kaupungin talouden huomattavan suurista alijäämistä on seurannut menojen sopeutuksia jokaiselle toimialalle. Sopeutusten ja säästöjen vaikutuksia on monella tavoin pyritty pehmentämään. Kuntalain mukaan alijäämä ei voi olla pitkäkestoinen tila vaan talous on saatava tasapainoon. Kaupunki on nyt kääntymässä siihen suuntaan, että talous voi lähivuosina saavuttaa menojen ja tulojen suhteen sellaisen tasapainon, jota kuntalaki ja valtiovarainministeriö kunnalta edellyttävät. Tavoitteena oleva tasapainoinen talous on sitä, että taloudenhoito on kestävä, ja kun talous saadaan tasapainoon niin politiikan ja tavoitteiden toteuttamiseen tulee lisää liikkumavaaraa. Se ottaa kuitenkin aikaa. Säästötavoitteiden toteuttamisessa on tärkeää huomioida, että huono-osaisuutta ei lisätä.

Yksi kunnan keskeinen tehtävä on elinvoiman lisääminen. Sen merkitys korostuu sote-uudistuksen tultua voimaan.

Sosialidemokraattien, Perussuomalaisten ja Kokoomuksen vuosi sitten tekemä laaja ja monipuolinen valtuustoaloite tavoittelee talouden vahvistamista, ja jokaiselle kunnalle ja kaupungille erittäin tärkeän elinvoiman lisäämistä Kemissä. Aloitteessa asetettuja keinoja on otettu käyttöön, ja tavoitteita on hyvällä tavalla myös saavutettu, esimerkkinä voi mainita kaupungin toteuttaman edunvalvonnan, jossa on tullut menestystä. Yhteinen valtuustoaloite konkretisoi ja jalkauttaa ja toteuttaa kaupungin strategisia tavoitteita käytännön tasolla.

Taloudenhoidon lähiajan yhtenä isona, yksittäisenä tavoitteena on pyrkiä saamaan oikeudenmukainen ratkaisu Länsi-Pohjan sairaanhoitopiirin alijäämän maksuosuuteen. Siinä asiassa on vielä tekemistä.

Arvoisa puheenjohtaja!

Kemissä on hyvin tarjolla avoimia työpaikkoja ja asuntoja. Duunitori-hakupalvelusta löytyi paikkakunta Kemi-hakusanalla 383 avointa työpaikkaa ja Oikotie-palvelusta vastaavasti löytyi 216 avointa työpaikkaa paikkahallalla Kemi. Vapaita asuntoja ja tonttitarjontaa löytyy jokaiseen tarpeeseen. Kaupungin sijainti ja monet muut tekijät luovat hyvät mahdollisuudet edelleen lisätä vetovoimaa ja elinvoimaa.

Yritystontteja on hyvin saatavilla ja elinkeinopalvelut ovat toimivat. ÄRM-työ tavoittelee uutta liiketoimintaa.

Arvoisa puheenjohtaja!

Kemin Energia ja Vesi Oy:tä koskeva Ylen uutinen 27.11.2021 kertoo että "Kemissä korjausvelkaa on niin viemäriverkostossa kuin vesijohtoverkostossa. Summa on 20 miljoonaa. Korjausvelka on selkeästi

muita Lapin kuntia suurempi. Korotuspaineita on.” Lisäksi Kenvelle on tulossa vuoden takaisessa kustannustasossa 20 miljoonan euron jätevedenpuhdistamon investointi.

Kemiläisiin kotitalouksiin on marraskuussa 2022 saapunut veden hinnankorotusilmoitus, jossa on korotettu veden käyttömaksua, ja sen lisäksi korotettu perusmaksua 15% tai 30 % riippuen mittarityypistä. Ilmoituksessa korotusta perustellaan vesijohtoverkoston korjaustarpeella ja jätevedenpuhdistamoinvestoinnilla. Ryhmämme näkee, että tässä tilanteessa ei ole tarkoituksenmukaista kasvattaa talousarviossa ja -suunnitelmassa esitetyllä tavalla Kenven osinkoa kaksinkertaiseksi kahteen miljoonaan euroon vuodessa. Kaupunkilaisten vesimaksut tulisi kohdentaa veden toimittamisen lisäksi vesijohtoverkoston 20 miljoonan euron korjausvelan ja 20 miljoonan puhdistamoinvestoinnin toteuttamiseen. Veden toimittaminen kohtuulliseen hintaan on kunnan lakisääteinen tehtävä. Puhekielessä ja taloustieteessä vesiyhtiöiden kunnalle maksamia osinkoja pidetään piiloverona. Sen joutuvat maksamaan kaikki, myös ne, joilla ei ole verotettavia tuloja.

Kunnalle on lakiin perustuvat tehtävät, jotka sen on aina hoidettava. Emme pidä tasapuolisena, että Kemin Energia ja Vesi asetettaisiin paikkaamaan Kemin alijäämäistä taloutta kaupunkilaisten vesimaksuilla. Kotitaloudet ovat tällä hetkellä rahallisesti tiukoilla, kun arkipäivän kulut ovat nousseet huomattavasti. Kenve on ison korjausvelan ja valtavan isojen investointitarpeiden keskellä. **Ryhmämme esittää, että talousarviossa esitettyä Kemin Energia ja Vesi Oy:n osinkoa alennetaan 0,5 miljoonaa sekä talousarviovuonna 2023, että suunnitelmavuosina 2023-2026.**

Tämän muutosesityksen saattelemana perussuomalaisen ryhmä on valmis muilta osin hyväksymään vuoden 2023 talousarvion ja taloussuunnitelman vuosille 2023-2026.

Ryhmämme toivottaa kaikille valtuutetuille ja muille läsnäolijoille hyvää joulua.

Kiitos!

Kokoomuksen valtuustoryhmän puheenvuoron piti valtuutettu Kalle Helske.

Arvoisa valtuuston puheenjohtaja, hyvät valtuutetut ja arvoisat virkahenkilöt,

Kulunut vuosi tullaan kaupungissa muistamaan taloudellisen sopeuttamisen vuotena. Kaupungin taloudellinen tilanne on vaatinut merkittäviä sopeutuksia, joista eri poliittisten ryhmien välillä on päästy pääosin kivuitta yksimielisyyteen. Valtuutetut ja muut poliittiset luottamushenkilöt ovat tiedostaneet kaupungin taloudellisen tilanteen ja menojen karsimisen välttämättömyyden vähintäänkin kohtuullisen hyvin. Yhteisenä tavoitteenamme on ollut ”kasvaa kokoisemmeksi”.

Osa sopeuttamistoimenpiteistä on ollut sellaisia, joiden vaikutus näkyy konkreettisesti kaupungin taloudessa vasta vuosien päästä. Osa sellaisia, joiden valmistelu on vielä kesken - esimerkkinä mainittakoon palveluverkkosuunnitelma. Kaikki sopeuttamistoimet ovat olleet tarpeellisia, mutta eivät suinkaan helppoja. Aina ei ole ollut helppoa niistä päättää eikä helppoa niitä myöskään virkahenkilöiden toteuttaa. On

vaadittu venymistä. Arvoisa puheenjohtaja, valtuutetut ja virkahenkilöt, Kemin Kokoomus haluaa lämpimästi kiittää kaupungin henkilöstöä ja virkahenkilöjohtoa kaikilla toimialoilla kuluneesta vuodesta ja siitä uutteruudesta ja venymisestä, jota he ovat tänä vuonna osoittaneet.

Kun katsomme lähitulevaisuuteen, näemme epävarmuutta ja uhkakuvia. Ukrainan sota, energiakriisi, inflaatio, korkojen nousu ja muut huolestuttavat asiat heittävät varjoja ja haasteita niin yksittäisten kuntalaisten kuin kunnallisen päätöksenteon ylle. Elämme juuri nyt koko Euroopassa vaikeita aikoja ja kriisin eskaloitumisen vaara on olemassa. Kemin Kokoomus haluaa tässä yhteydessä muistuttaa, että suomalaiset ovat aina menneisyydessäkin löytäneet hyvän yhteishengen ja vahvan tahdon juuri vaikeina ja haastavina aikoina. Toivomme, että myös meidän sukupolvemme ymmärtää yhteisöllisyyden ja lähimmäisistä välittämisen merkityksen entistä syvällisemmin nyt, kun ulkopuolelta tulevat haasteet, joihin emme voi suoraan vaikuttaa, koettelevat meitä. Kuntataloudessa meidän tulee kyetä laittamaan asioita tärkeysjärjestykseen sen mukaan, mikä todella on tärkeää ja toisaalta, mistä voidaan karsia.

Oma iso muutosensa tulevana vuotena on se, että merkittävä osa palveluistamme – sosiaali- ja terveystalot – siirtyvät hyvinvointialueen vastuulle vuoden alusta. On pidettävä huolta siitä, että näiden palvelujen laatu ja saatavuus säilyvät kaupungissamme.

Kemin Kokoomuksen näkemys on, että tulevan vuoden painopistealue valtuustossa tulee olemaan palveluverkkosuunnitelman loppuun saattaminen. Taustaksi mainittakoon, että valtuusto hyväksyi tammikuussa strategian toimenpideohjelman, jossa keskeisenä toimenpiteenä oli palveluverkkosuunnitelman laatiminen. Toukokuussa valtuusto päätti, että palveluverkkoa suunnitellaan yhden yläkoulun mallilla ja alakouluverkkoa tiivistämällä. Kokoomuksen mielestä kouluverkkoa on syytä järkevöittää ja sen tulee vastata kooltaan tulevaa lasten ja nuorten lukumäärää. Näin toimimalla pystymme varmimmin takaamaan peruskoulu- ja varhaiskasvatuspalvelujen laadun tulevaisuudessa talouden haasteista huolimatta. Toisin sanoen, ”siirretään rahat seinistä seinien sisälle”. On tärkeää, että luokkokoot eivät kasva ylisuuriksi ja että koulun aikuisilla, niin opettajilla kuin ohjaajillakin, on aikaa lapsille ja nuorille.

Toinen Kemin Kokoomukselle tärkeä asia on kaupungin vetovoiman ja elinvoiman lisääminen. Verotuksen tason, sähkönsiirron, veden ja kaukolämmön hinnan muodostama kokonaisuus täytyy olla kilpailukykyinen lähikuntien kanssa, jotta kaupungin vetovoima säilyy. Kaupungin pitää lisäksi tiivistää yhteistyötään yritysten kanssa. Yritykset työllistävät ihmisiä ja tuovat kaupunkiin elinvoimaa, verotuloja ja pitävät sen virkeänä. Kaupunkiorganisaation olisi syytä herkemällä korvalla kuunnella yrittäjien näkemyksiä esimerkiksi kaupunkikehityksen kehittämistä ajatellen. Vaikka tässä on kyllä viime aikoina hiukan edistytty, niin parantamisen varaa mielestämme vielä on.

Kolmantena teemana nostamme esille nuoret. Korona-aika oli lasten ja nuorten harrastamisen osalta synkkää. Moni lopetti esimerkiksi urheiluharrastuksensa tuolloin eikä ole palannut harrastuksensa pariin rajoitusten poistuttua. Kemin Kokoomuksen mukaan harrastusmahdollisuus, oli se sitten liikuntaharrastus tai jotain muuta, tulee olla ihan jokaisella lapsella ja nuorella. Merkityksellinen harrastus ja mielekäs tekeminen ovat tärkeitä asioita nuorten syrjäytymisen ehkäisyssä ja terveyden edistämiseksi. Oman haasteensa Kemissä tulee asettamaan Tervahallin purkamisen ja uuden liikuntahallin rakentaminen. On pidettävä

huolta siitä, että ”halliton aika” on mahdollisimman lyhyt ja että jonkinlaiset väliaikaiset tilat harrastamisen mahdollistamiseksi löydetään.

Arvoisa valtuuston puheenjohtaja, valtuutetut ja virkahenkilöt,

Lopuksi Kemin Kokoomus haluaa muistuttaa valtuustoa huoltovarmuuden merkityksellisyydestä nykyisessä maailmantilanteessa. Venäjän aloitettua brutaalin, siviiliväestöön ja infrastruktuuriin kohdistuvan hyökkäyssodan Ukrainassa, meidän on kiinnitettävä entistä tarkemmin huomiota myös omaan huoltovarmuuteemme.

Kemin Kokoomus hyväksyy talousarvioesityksen vuodelle 2023 ja taloussuunnitelman vuosille 2024-26. Samassa yhteydessä Kemin Kokoomus haluaa toivottaa hyvää ja lämminhenkistä joulua ja sekä menestyksellistä ja toivottavasti rauhanomaista tulevaa vuotta.

Vihreiden valtuustoryhmän puheenvuoron piti valtuutettu Tuula Mäkinen.

Arvoisa valtuuston puheenjohtaja, arvoisat valtuutetut, virkahenkilöt sekä yleisö siellä lehtereillä ja ruutujen ääressä.

Kulunut vuosi 2022 on ollut monella tapaa hyvin poikkeuksellinen ja yllätyksellinen sekä globaalilla tasolla että paikallisesti tarkasteltuna. Nämä yllätykset ovat olleet pääasiassa hämmäntäviä ja murheellisia. Maailmanlaajuinen pandemia ja Euroopassa syttynyt sota sekä Kemin oma synkkä tilanne ja kriisikuntastatus ovat tehneet vuodesta raskaan. Tässäkin salissa on jouduttu tekemään sellaisia päätöksiä, joita ei olisi missään nimessä halunnut olla tekemässä. Toisinaan hyviä vaihtoehtoja ei ole ollutkaan. Päätökset ovat olleet vaikeita ja raskaita - sellaisia, joita ei vielä muutama vuosi sitten olisi osattu kuvitellakaan. Esimerkiksi kulttuurin alasajo on ollut tällainen vaikea asia. On ollut hetkittäin surullista olla tässä salissa, kun kipeitä päätöksiä on tehty. Teatterin kohtalo on ollut hyvin traumaattinen jopa.

Kulttuurikaupunki Kemi on vain varjo entisestään. Kemin kaupunginteatterin alasajo on ollut järkyttävää. Vihdoin näin joulun alla saatiin vähän valoa tunnelin päähän kun kaupunki sai sopimuksen aikaiseksi uuden yhtiömuotoisen teatterin kanssa. Olemme silti kaukana siitä, mistä teatterin alamäki alkoi, kun tuli ongelmia rakennuksen kanssa. Teatterirakennuksen ja kulttuurikeskuksen tilojen kunnossapito laiminlyötiin, kuten niin surullisen usein tässä kaupungissa on julkisten rakennusten kanssa käynyt. Teatterin kohtalon lisäksi kulttuurin saralla kuntalaisilta tulee paljon palautetta kirjaston nykytilanteesta. Kirjaston tilanne on hälyttävä, Kemi ei enää täytä lakisääteisiä vaatimuksia kirjaston toiminnan osalta. Aukioloaikoja on supistettu niin, etteivät kirjastopalvelut enää ole saavutettavissa kaikille.

Täytyy muistaa, että kulttuurin kokonaisvaltaiset vaikutukset hyvinvointiin ovat erittäin laajat. Teatterin, kirjaston, musiikkitoimen, kaupunginorkesterin, museon ja kokonaisuudessaan kulttuurin arvo pitää nähdä sellaisenaan. Kulttuuri on osa hyvinvointia, sivistystä ja ihmisyyttä. On lakettava asettamasta kulttuuri vastakkain muiden palveluiden kanssa kun lasketaan euroja ja säästökohteita.

Tässä salissa on kuultu tänä iltana kaupunginjohtajalta, että rajut leikkaukset ovat kääntäneet talouden käyriä noususuuntaan. Näiden lupaavien talouslukujen vaikutus ei silti näy suoraan kuntalaisten elämässä. Me tulemme tulevina vuosina vielä maksamaan monellakin sektorilla hintaa niistä kovista päätöksistä, joita täällä on tehty. Tällä hetkellä koulun puolella näkyy aivan valtava pahoinvointi. Lasten ja nuorten oireilu on indikaattori perheiden huonosta tilanteesta. Toki kurjan taloustilanteen lisäksi pahoinvointia ovat lisänneet myös jo edellä mainitut pandemia ja sota. Tällä hetkellä lasten ja nuorten mielenterveysongelmat on hälyttävällä tavalla menneet huonompaan suuntaan. Nämä tekijät aiheuttavat kaupungille vielä tuntuvia menoja monella sektorilla tulevina vuosina. Toivoisimme, että kun me ensi vuonna teemme jälleen haastavia päätöksiä esimerkiksi koulu- ja päiväkotiverkon suhteen, niin silloin eurojen ja miljoonien ohella puhumme myös ihmisistä tässä kunnassa.

Monet tuttavaperheetkin pakkasivat laukkujaan ja suunnittelivat muuttoa Kemistä kun teatteria ajettiin alas ja osa toteuttikin suunnitelmansa. Tällä hetkellä on tilanne se, että korkeasti koulutetuilla, hyvinvoivilla perheillä on vapaus valita lähteä muuallekin. Meille jää tänne kaupunkiin aika paljon huono-osaisempia perheitä, joissa on taloudellisia ongelmia, mielenterveysongelmia ja ongelmia monella eri elämän osa-alueella.

Tänä iltana aikaisemmin kuulimme miten Tornion kaupungin väestörakenne on erilainen ja heillä on suhteessa enemmän lapsiperheitä. Naapurikunnista myös Simo tällä hetkellä hyvin aktiivisesti houkuttelee lapsiperheitä myöntämällä erilaisia kannustinrahoja perheille, joihin syntyy uusia vauvoja. Heittäisin sellaisen haasteen myös kemiläisille päättäjille - kun täällä salissa tykätään rahasta puhua - niin, mietitäänpä ensi vuoden puolella millaisia ihan konkreettisia rahallisia houkuttimia me voisimme meidän kemiläisille lapsiperheille tarjota. Jopa lapsilisän yhteydessä maksettava Kemin oma kuntalisä voisi olla ehkä ratkaisu tai Simon tapaiset muutamat tuhannet eurot syntyviä lapsia kohti. Näihin toimiin vaadittava summa toki pienenee koko ajan, koska lapsia syntyy niin vähän.

Nuorten syrjäytyminen näkyy tällä hetkellä monentasoisina ongelmina, myös lisääntyneenä ilkeänä. Toivoisimme, että nuorten tilanne nähdään ja onnistumme tarjoamaan nuorille mielekästä tekemistä tässä kaupungissa ja tilaisuuden rakentaa elämää kestäväällä tavalla. Meidän täytyy pitää huolta nuorista. Kemissä on melko monipuolisesti tarjolla toisen asteen koulutusta. Korkeampaa koulutusta haluavat nuoret lähtevät toki muualle. Valitettavasti edes Kemin Lappian opiskelijoista kaikki eivät päädy opiskeluaikanaan asumaan tänne Kemiin. Nykyään suuren osan ammattiopinnoista kun voi tehdä täysin etänä.

Lapsissa ja nuorissa on tulevaisuus. Pidetään lasten ja nuorten hyvinvointi etusijalla kaikessa päätöksenteossa ja erityisesti kun suunnittelemme ensi vuonna koulu- ja päiväkotiverkon uudistusta.

Vihreät toivoo, että Vihreä Kemi on muutakin kuin vain brändi. Meidän tulee vaalia ympäristöä ja luontoarvoja tässä kaupungissa. Meidän ainutlaatuinen meriluonto, vesistöt, rannat, saaristo, metsät, kosteikot ja joki voivat olla myös matkailunkin valtteja. Meillä on toive, että Kemi tekisi yhteistyötä kaikkien Kemijoen varrella olevien kuntien kanssa ja miettisi vaihtoehtoja sille, että saisimme toimimattomien kalaportaiden sijasta rakennettua mahdollisimman luonnonmukaisia nuosu-uomia, jotka mahdollistaisivat - ei pelkästään arvokkaiden vaelluskalojen - vaan myös koko joen monimuotoisen ja herkän ekosysteemin palautumisen mahdollisimman luonnonmukaiseen tilaan. Hintalappu ennallistamiselle ei

ole niin suuri kuin monesti luullaan. Sen arvo toteutuessaan on mittaamaton luonnolle ja ihmisille joen varrella. Jokien ennallistamisessa on saatu erittäin lupaavia tuloksia Suomessa viime aikoina. Toivoisimme laajempaa kartoitusta meidän joen ja meren tilanteesta ja rakentavaa yhteistyötä yli kuntarajojen.

Vihreät hyväksyy talousarvioesityksen ja taloussuunnitelman vuodelle 2023. Toivotamme valtuustolle ja kaikille Kemin asukkaille oikein rauhaa joulun aikaa ja ihmisarvoista ja onnellista uutta vuotta 2023. Kiitos.

Kaupunginvaltuusto kävi yleiskeskustelun aiheesta.

Kaupunginvaltuusto piti neuvottelutauon klo 17:15 – 18:40.

Tauon aikana valtuutettu Joni Määttä saapui kokoukseen ja valtuutetut Päivi Koskela sekä Paavo Väyrynen poistuivat kokouksesta.

Ryhmien välisissä neuvotteluissa saavutettiin yhteisymmärrys, jossa:

- esitetään toivomuspontena, että Kemin Vesi ja Energia Oy:n osingon maksun osalta vuoden 2024 talousarviovalmistelussa huomioidaan Kemin Vesi ja Energia Oy:n osingonmaksukyky ja tarkastellaan osingon ja kuntaveron keskinäistä suhdetta sosiaalisesti oikeudenmukaisella ja kestäväällä tavalla.
- Koulunkäynninohjaajien lomautuksia muutetaan niin, että kaupunki pyrkii järjestämään halukkaille korvaavan työn kaupungin toimialoilta, sekä tekee yhteistyötä myös hyvinvointialueen kanssa töiden järjestämiseksi.
- Ennen arkiston investointitilaan varatun rahan käyttöä (235 000 €) selvitetään mm. Valtakatu 32 tilan käyttö em, tarkoitukseen. Mahdollinen säästö käytetään Mansikkakanokan alueen kehittämiseen lasten ja nuorten harrastustoimintaa varten.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi talousarvion vuodelle 2023 ja taloussuunnitelman vuosille 2024-2026 em. muutoksin.